

*„Dziecko małe, lekkie, mniej go jest.
Musimy pochylić, zniżyć się ku niemu”*

Janusz Korczak „Prawo dziecka do szacunku”

**POLITYKA OCHRONY DZIECI
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 19
IM. STANISŁAWA STASZICA
W POZNANIU**

Ogólnopolski Program „Bezpieczna i przyjazna szkoła”

Opracował pedagog szkolny przy konsultacji z psychologiem szkolnym

Listopad 2016

Preambuła

W Deklaracji Praw Dziecka napisano „Dziecko, z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną oraz umysłową, wymaga szczególnej opieki i troski, w tym właściwej ochrony prawnej, zarówno przed, jak i po urodzeniu”.

Niniejszy dokument został stworzony w celu zapewnienia uczniom Szkoły Podstawowej nr 19 w Poznaniu rozwoju w atmosferze bezpieczeństwa, szacunku i akceptacji.

Główną zasadą działań podejmowanych przez pracowników szkoły jest kierowanie się dobrem dziecka. Wszyscy pracownicy dążą do wszechstronnego rozwoju dzieci z poszanowaniem ich praw, traktują dziecko z szacunkiem i uwzględniają jego potrzeby. Każdy pracownik szkoły działa w ramach obowiązującego prawa i wewnętrznych przepisów obowiązujących w szkole.

Osobą odpowiedzialną za realizację Polityki ochrony dzieci w szkole jest pedagog szkolny.

Spis treści

Rozdział 1 – Objaśnianie terminów	str. 4
Rozdział 2 – Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci	str. 7
Rozdział 3 – Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka	str. 8
3.1 w rodzinie	
3.2 w szkole przez rówieśników	
3.3 w szkole przez pracownika placówki	
Rozdział 4 – Zasady bezpiecznych relacji personel placówki – dziecko	str. 10
Rozdział 5 – Zasady ochrony danych osobowych dziecka	str. 11
Rozdział 6 – Zasady ochrony wizerunku dziecka	str. 12
Rozdział 7 – Zasady dostępu dzieci do internetu	str. 13
Rozdział 8 – Monitoring stosowania Polityki	str. 14
Rozdział 9 – Przepisy końcowe	str. 14
Rozdział 10 – Załączniki	str. 15
- objawy krzywdzenia dziecka (specyficzne i niespecyficzne)	
- karta interwencji	
- monitoring standardów	
- kwestionariusz dziecka krzywdzonego	
- procedury regulujące prawne aspekty postępowania szkoły w sytuacjach trudnych wychowawczo i sytuacjach zagrożeń	

Rozdział 1 – Objaśnianie terminów

- I. Dziecko**
Każda osoba przyjęta do szkoły w toku postępowania rekrutacyjnego, po dopełnieniu wszelkich niezbędnych formalności przez rodziców/ opiekunów prawnych, ucząca się w szkole. Do szkoły mogą uczęszczać dzieci po skończeniu 5 roku życia aż do ukończenia ósmej klasy.
- II. Opiekun dziecka**
Osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego przedstawiciel ustawowy (rodzic/opiekun prawny) lub inna osoba uprawniona do reprezentacji na podstawie przepisów szczególnych lub orzeczenia sądu.
- III. Zgoda opiekuna dziecka**
Pisemna zgoda, co najmniej jednego z opiekunów dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między opiekunami dziecka należy poinformować opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinno-opiekuńczy.
- IV. Dane osobowe dziecka**
Każda informacja umożliwiająca identyfikację dziecka.
- V. Polityka**
Działania na rzecz ochrony dzieci w Szkole Podstawowej nr 19 w Poznaniu. Jest własnym przyjętym na potrzeby Placówki dokumentem regulującym kwestie ochrony dzieci przed krzywdzeniem mogącym mieć miejsce podczas realizacji zadań Placówki oraz w kwestiach zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa podczas realizacji tych zadań. Polityka deklaruje wartość realizacji praw dziecka dla instytucji, pokazuje, że traktujemy dziecko jak podmiot praw i ochrony, ułatwia rozpoznawanie i reagowanie na niepokojące sytuacje, ustanawia jasne procedury postępowania.
- VI. Osoba odpowiedzialna za Politykę ochrony dzieci**
Wyznaczony przez dyrektora placówki pracownik sprawujący nadzór nad realizacją Polityki ochrony dzieci w szkole: pedagog szkolny.
- VII. Zespół interwencyjny**
Zespół powołany przez dyrektora Szkoły w przypadkach podejrzenia krzywdzenia dziecka składający się z: pedagoga szkolnego/ psychologa szkolnego, wicedyrektora szkoły, wychowawca klasy – oddziału, do którego uczęszcza dziecko.
- VIII. Pracownik szkoły**
Osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, mianowania, powołania lub umowy cywilno-prawnej.
- IX. Pracownik administracji i obsługi szkoły**
Administracja, pracownicy kuchni, pracownicy sprzątający, konserwatorzy.
- X. Osoby z zewnątrz**
Pracownicy firm i instytucji współpracujących ze szkołą, wolontariusze.
- XI. Student**
Osoba odbywająca w szkole praktykę zawodową.
- XII. Osoba odpowiedzialna za internet**
Wyznaczona przez dyrektora szkoły osoba, sprawująca nadzór nad korzystaniem z internetu na terenie placówki oraz nad bezpieczeństwem dzieci w Internecie – Robert Kowalski

XIII. Nazewnictwo związane z krzywdzeniem dzieci

W ustawie z dnia 15 września 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, znajdujemy takie jej określenie: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (chodzi o członków rodziny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się 4 główne kategorie złego traktowania dzieci przez dorosłych:

- krzywdzenie fizyczne
- krzywdzenie emocjonalne
- wykorzystywanie seksualne
- zaniedbywanie

Krzywdzenie fizyczne

Celowe używanie wobec dziecka siły fizycznej, które powoduje lub z dużym prawdopodobieństwem może spowodować uszczerbek na zdrowiu, zagrażać życiu, rozwojowi i godności dziecka. Działania te mogą obejmować: uderzanie, bicie, kopanie, potrząsanie, gryzienie, duszenie, parzenie, przypalanie, trucie ale i również niszczenie z premedytacją rzeczy należących do ofiary.

Krzywdzenie emocjonalne

Mamy tu do czynienia z takim wzorcem zachowania rodziców lub opiekunów, który poważnie zakłóca poznawczy, emocjonalny, psychiczny lub społeczny rozwój dziecka i wywołujący u niego poczucie, że jest nic nie warte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone. Bardzo trudno jest udokumentować zjawisko krzywdzenia emocjonalnego, gdyż wymaga to analizy pewnych sytuacji rodzinnych, konieczna jest diagnoza socjologiczno- psychologiczna oraz diagnoza osobowościowa poszczególnych członków rodziny. Emocjonalne krzywdzenie nie wiąże się z bezpośrednim kontaktem cielesnym i może przybierać różne formy : ignorowania ,odtrącania, izolowania (konsekwentne uniemożliwianie dziecku normalnych interakcji społecznych z rówieśnikami, członkami rodziny, innymi dorosłymi. Może tu również chodzić o: ograniczanie dziecku swobody przemieszczania się, wykorzystywanie lub demoralizowanie, słowną agresję, obrażanie, zawstydzanie, ośmieszanie, niedocenywanie, terroryzowanie - tworzenie klimatu strachu, wprowadzanie sztywnych lub nierealnych oczekiwań z groźbą kary za ich niespełnienie. Równie krzywdzące dla dziecka jest bycie świadkiem wulgarności i oglądanie przemocy między dorosłymi członkami rodziny.

Wykorzystywanie seksualne

Za dziecko seksualnie wykorzystywane można uznać „każdą jednostkę w wieku bezwzględnej ochrony, jeśli osoba dojrzała seksualnie, czy to przez świadome działanie, czy też przez zaniedbywanie swoich społecznych obowiązków, lub obowiązków wynikających ze specyficznej odpowiedzialności za dziecko, dopuszcza do zaangażowania go w jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest zaspokojenie osoby dorosłej”.

Podział zachowań związanych z wykorzystywaniem seksualnym dzieci :

- zachowania z kontaktem fizycznym : penetracja, dotykание intymnych części ciała dziecka, całowanie o charakterze seksualnym oraz dotykание przez dziecko intymnych części ciała dorosłego
- zachowania bez kontaktu fizycznego: seksualizacja, ekshibcjonizm, obsceniczne telefony, podglądactwo fetyszyzm, eksponowanie ciała dziecka osobom dorosłym w celu zaspokojenia ich seksualnych pragnień, prezentowanie dziecku zdjęć pornograficznych oraz włączanie go w oglądanie lub produkcję materiałów pornograficznych.

Zaniedbywanie

To nie zapewnienie dziecku odpowiednich warunków w sferze zdrowia, edukacji, rozwoju emocjonalnego, odżywiania, schronienia i bezpiecznych warunków życia, w ramach racjonalnych i dostępnych rodzicom lub opiekunom środków, co może skutkować wysokim prawdopodobieństwem spowodowania szkody dla zdrowia dziecka, jego rozwoju fizycznego, psychicznego, duchowego, moralnego lub społecznego.

Rozdział 2 – Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Pracownicy szkoły, w tym pracownicy administracji i obsługi szkoły, posiadają wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci.
2. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka, pracownicy szkoły podejmują działania w oparciu o „Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych”, które obowiązują w szkole od kilku lat, a także rozmowę z rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.
3. Pracownicy monitorują poprzez codzienne obserwacje, rozmowy z dzieckiem, rodzicami, innymi pracownikami oraz instytucjami wspomagającymi ochronę dziecka, sytuację dziecka, aż do stwierdzenia braku jakichkolwiek czynników ryzyka

Uzasadnienie konieczności podejmowania interwencji

1) prawne

a) kodeks postępowania karnego art. 304

obowiązek zgłoszenia podejrzenia o popełnieniu przestępstwa
Zgłoszenie: Policja / Prokurator („droga twarda”)

b) kodeks postępowania cywilnego art.572

obowiązkiem każdego pracownika placówki oświatowej jest zgłoszenie przemocy w rodzinie
Zgłoszenie: Sąd Rodzinno – Opiekuńczy („droga miękka”)

2) ustawa o przeciwdziałaniu przemocy – art.12 (narzędzie: Niebieska Karta)

1. W przypadku podejrzenia, że dziecko jest dotknięte przemocą w rodzinie pedagog / psycholog wzywa chroniącego opiekuna dziecka, informuje go o podejrzeniu.

2. Wypełnia formularz „Niebieska Karta–A”, w obecności dziecka oraz osoby najbliższej/opiekuna /nauczyciela/wychowawcy/.

3. W przypadku, gdy nie jest możliwe wypełnienie formularza w obecności dziecka, formularz NK–A wypełnia się pod jego nieobecność.

4. Osoba wypełniająca formularz NK–A przekazuje osobie najbliższej, opiekunowi, osobie zgłaszającej przemoc lub dziecku powyżej 13. roku życia formularz „Niebieska Karta–B”.

Pedagog /psycholog /opiekun faktyczny wyjaśnia dziecku na czym polega procedura „Niebieskiej Karty” i informuje dziecko o jego prawach.

5. Działania z udziałem dziecka w ramach procedury NK powinny być przeprowadzone w obecności psychologa / pedagoga oraz pełnoletniej osoby najbliższej /dziadkowie, rodzeństwo/.

6. Formularz „Niebieska Karta–A” powinien zostać przekazany przez dyrektora placówki w ciągu 7 dni od jego wypełnienia do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego na terenie gminy, w której dziecko faktycznie przebywa (MOPR – os. Piastowskie 81 Poznań)

7. Pedagog / psycholog szkolny dokonuje diagnozy sytuacji i potrzeb dziecka oraz sporządza plan pomocy dziecku, który uwzględnia sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może zaoferować dziecku. Przygotowuje informację o placówkach pomocy dziecku. Ofertę placówek przekazuje rodzicowi/opiekunowi niebędącemu sprawcą przemocy, osobie najbliższej lub opiekunowi faktycznemu dziecka.

8. Ustala z rodzicami/opiekunami prawnymi niebędącymi sprawcami przemocy plan pomocy dziecku, poprzez określenie sposobu zapewnienia bezpieczeństwa dziecku i zobowiązanie do skonsultowania dziecka i rodziny przez psychologa. W miarę możliwości ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka. Monitoruje sytuację dziecka.

9. Jeżeli rodzice są osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy, pedagog / psycholog przeprowadza z nimi rozmowę na temat konsekwencji stosowania przemocy wobec dziecka oraz o obowiązkach prawnych szkoły: wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” oraz w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa zgłoszenia sprawy do prokuratury lub/ i oraz Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Poznaniu.

Informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Rozdział 3 – Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia dziecka

W przypadku podjęcia przez pracownika placówki podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone, pracownik ma obowiązek :

- w przypadku uszkodzenia ciała czy potrzeby pomocy lekarskiej, wezwanie pogotowia lub konsultacja a higienistką szkolną
- poinformowania pedagoga/ psychologa, a w zastępstwie wychowawcę klasy
- sporządzenia notatki służbowej, która zostanie przekazana pedagogowi/ psychologowi, a w zastępstwie wychowawcy klasy
- poinformowanie Dyrektora i osoby monitorującej stosowanie polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem

3.1 w rodzinie

- 1) podejrzenie przestępstwa popełnionego na szkodę dziecka
 - dyrektor składa zawiadomienie na policję lub do prokuratora (art.304 k.p.k)
 - umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, należy skontaktować się z Sądem rodzinnym, Policją kontakt z Sędzią dyżurnym)
- 2) zagrożenie dobra dziecka (zaniedbanie, niezaspokojenie potrzeb podstawowych, problem uzależnienia w rodzinie, konflikty okołorozwodowe zagrażające dobru dziecka)
 - rozmowa z dzieckiem (załącznik)
 - rozmowa z rodzicem niekrzywdzącym
 - a) przedstawienie form i okoliczności krzywdzenia
 - b) poinformowanie o wypowiedziach dziecka wskazujących na krzywdzenie
 - c) omówienie roli rodzica w podejmowaniu interwencji (propozycja wsparcia)
 - d) poinformowanie o ustawowym obowiązku podjęcia interwencji prawnej
 - e) poinformowanie o placówkach świadczących pomoc
 - f) ustalenie planu pomocy dziecku (zapewnienie bezpieczeństwa, wsparcie, specjalistyczna pomoc)
 - g) ustalenie kontraktu zawierającego działania eliminujące nieodpowiednie zachowanie

- uruchomienie procedury NK
- złożenie równoległe lub niezależnie wniosku do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną (brak współpracy – art.572 k.p.c)
- monitorowanie sytuacji

3) przemoc fizyczna , psychiczna wobec dziecka, dziecko świadkiem przemocy

- rozmowa z dzieckiem (załącznik)
- rozmowa z rodzicem niekrzywdzącym
- uruchomienie procedury NK
- złożenie równoległe lub niezależnie wniosku do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodzinną (brak współpracy – art.572 k.p.c)
- monitorowanie sytuacji

Procedura (uzupełnienie w załączniku)

1. Z przebiegu interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi załącznik do niniejszej Polityki.
2. Kartę załącza się do akt osobowych dziecka.
3. Wszyscy pracownicy placówki i inne osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych podjęły informację o krzywdzeniu dziecka lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
4. W przypadku, gdy podejrzewamy, że zagrożone jest dobro dziecka, należy powiadomić Sąd Rodzinny i Nieletnich w Poznaniu.
5. W przypadku podejrzenia przestępstwa należy powiadomić policję lub prokuraturę, właściwe ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
6. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia dziecka należy wezwać policję.
7. W przypadku, gdy nie podejrzewamy krzywdzenia, ale widzimy, że rodzina przeżywa trudności, zachęcamy ją do szukania dla siebie wsparcia i monitorujemy sytuację rodzinną.
W tym celu pedagog szkolny podaje adresy: MOPR, poradni psychologiczno-pedagogicznej, ośrodka interwencji kryzysowej bądź ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie czy też innej organizacji świadczącej pomoc dla rodzica i dziecka, organizacji pozarządowej zajmującej się pomocą dziecku i rodzinie, w okolicy zamieszkania rodziny.

3.2 w szkole przez rówieśników

1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka w szkole przez rówieśników lub krzywdzone dziecko zgłasza problem do wychowawcy klasy lub do pedagoga / psychologa szkolnego.
2. Wychowawca wraz z pedagogiem / psychologiem powinien przeprowadzić dokładną rozmowę z osobą poszkodowaną oraz z dzieckiem/dziećmi oskarżonymi o krzywdzenie swojego kolegi, bądź koleżanki. Po przeprowadzeniu takich rozmów wychowawca wraz z pedagogiem powinien opracować plan pomocowy dziecku – ofierze i dziecku – sprawcy, by wyeliminować zachowania niepożądane w grupie.
3. W przypadku bardziej skomplikowanym pedagog szkolny powinien zgłosić problem do dyrektora szkoły.
4. Dyrektor z zespołem wychowawczym, opracowują strategię działania.
5. Szczegółowe przypadki krzywdzenia dzieci przez rówieśników rozwiązywane są w oparciu o „Procedury regulujące prawne aspekty postępowania szkoły w sytuacjach trudnych wychowawczo i sytuacjach zagrożeń (załącznik)

3.3 w szkole przez pracownika placówki

1. Osoba podejrzewająca krzywdzenie dziecka przez pracownika w szkole zgłasza problem dyrektorowi szkoły, a w przypadku jego nieobecności wicedyrektorowi .
2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z:
 - a) pracownikiem szkoły podejrzanym o krzywdzenie, uczniem /w obecności psychologa/,
 - b) jego rodzicami lub prawnymi opiekunami. Odsuwa pracownika od bezpośredniej pracy z dziećmi do czasu wyjaśnienia zdarzenia.
3. Wszystkie czynności dokumentowane są protokołem, który składa się z wyjaśnień uczestników postępowania.
4. W przypadku potwierdzenia podejrzenia, że fakt krzywdzenia /znęcanie fizyczne, psychiczne, wykorzystywanie seksualne/ miał miejsce, na wniosek dyrektora szkoły, właściwy organ wszczyna postępowanie zmierzające do ukarania pracownika karą porządkową lub dyscyplinarną/ powiadomienie prokuratury, skierowanie sprawy do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli.

Rozdział 4 – Zasady bezpiecznych relacji personel placówki – dziecko

1. Zasady bezpiecznych relacji z dzieckiem określają, jakie zachowania i praktyki są niedozwolone w pracy z dziećmi, a ich przestrzeganie przez wszystkich pracowników placówki może zmniejszyć ryzyko krzywdzenia dzieci.
2. Zasady bezpiecznych relacji są dostosowane do realiów funkcjonowania placówki i dotyczą następujących obszarów:
 - kontakt fizyczny z dzieckiem jest zjawiskiem nieuchronnym.
Przykładowe formy takiego kontaktu, to: pomoc w czynnościach związanych z wyjściem na spacer, odprowadzeniem do świetlicy lub na pływalnię, w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, czynnościach pielęgnacyjnych, higienicznych dzieci młodszych, reagowanie na potrzeby emocjonalne szczególnie dziecka młodszego np. poprzez przytulenie się do dorosłego; kontakty tego typu powinny mieć miejsce najlepiej w obecności osób trzecich, przestrzeniach otwartych, pomieszczeniach monitorowanych, co w razie wątpliwości służyć powinno ich obiektywizacji, stanowcze interwencje wychowawcze prowadzone w bezpośrednim kontakcie fizycznym są dopuszczalne w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia dotyczących: konfliktów pomiędzy podopiecznymi (rozdzielenie zwaśnionych, przytrzymanie, obezwładnienie), działań z zakresu pomocy przedmedycznej (działania ratunkowe związane z udzieleniem pierwszej pomocy), zagrożenia lub paniki spowodowanej czynnikami zewnętrznymi (pożar, intensywne zjawiska atmosferyczne, niebezpieczne zachowania osób trzecich itp.).
 - komunikacja werbalna z dzieckiem pełna szacunku wobec dziecka
 - równe traktowanie polegające na obdarzaniu taką samą troską i uwagą wszystkie dzieci
 - kontakty bezpośrednie i online z dzieckiem poza placówką powinny być ściśle powiązane z wykonywaniem obowiązków służbowych, dokumentowane (zapisy w dokumentacji pracy wychowawczej, możliwość wykonania kopii/wydruku korespondencji mailowej, sms-owej, zapisów na portalach społecznościowych, odbywać się w miarę możliwości z wykorzystaniem sprzętu służbowego),
 - transport, przemieszczanie się i warunki noclegowe: organizacja „bezpiecznej drogi do i ze szkoły” z uwzględnieniem wieku, poziomu dojrzałości społecznej i samodzielności dziecka, organizacja transportu, noclegu poza placówką powinna być uzasadniona (np. wyjazd na wycieczkę

szkolną lub wakacyjny), opieka nad dziećmi w sytuacjach wyjazdowych, zapewniona przez więcej niż jedną osobę, przy organizacji noclegu i zakwaterowania brane pod uwagę jest pokrewieństwo, relacje i płeć podopiecznych;

- czynności higieniczno - pielęgnacyjne: mają służyć przede wszystkim higienie osobistej i zdrowiu, wykonywane w odpowiednich warunkach zapewniających uszanowanie intymności w tego typu czynnościach,
3. Sposób wykorzystywania zapisów monitoringu określają procedury wewnętrzne placówki z zakresu ochrony i przetwarzania danych osobowych.

Rozdział 5 – Zasady ochrony danych osobowych dziecka

1. Dane osobowe dziecka podlegają ochronie na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 maja 2015 r. o ochronie danych osobowych.
2. Pracownik placówki ma obowiązek zachowania w tajemnicy danych osobowych, które przetwarza oraz zachowania w tajemnicy sposobów zabezpieczenia danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem.
3. Dane osobowe dziecka są udostępniane wyłącznie osobom i podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.
4. Pracownik placówki jest uprawniony do przetwarzania danych osobowych dziecka i udostępniania tych danych w ramach zespołu interdyscyplinarnego, powołanego w trybie ustawy z dnia 15 września 2015 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
5. Pracownik placówki może wykorzystać informacje o dziecku w celach szkoleniowych lub edukacyjnych wyłącznie z zachowaniem anonimowości dziecka oraz w sposób uniemożliwiający identyfikację dziecka.
6. Pracownik placówki nie udostępnia przedstawicielom mediów informacji o dziecku ani jego opiece.
7. Pracownik placówki, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może skontaktować się z opiekunem dziecka i zapytać go o zgodę na podanie jego danych kontaktowych przedstawicielom mediów. W przypadku wyrażenia zgody, pracownik instytucji podaje przedstawicielowi mediów dane kontaktowe do opiekuna dziecka.
8. Pracownik placówki nie kontaktuje przedstawicieli mediów z dziećmi.
9. Pracownik placówki nie wypowiada się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna. Zakaz ten dotyczy także sytuacji, gdy pracownik instytucji jest przeświadczony, że jego wypowiedź nie jest w żaden sposób utrwalana.
10. Pracownik placówki, w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, może wypowiedzieć się w kontakcie z przedstawicielami mediów o sprawie dziecka lub jego opiekuna – po wyrażeniu pisemnej zgody przez opiekuna dziecka.
11. W celu realizacji materiału medialnego można udostępnić mediom wybrane pomieszczenia placówki . Decyzję w sprawie udostępnienia pomieszczenia podejmuje dyrektor.

12. Dyrektor placówki, podejmując decyzję, o której mowa w punkcie poprzedzającym, poleca sekretariatowi placówki przygotować wybrane pomieszczenie w celu realizacji materiału medialnego w taki sposób, by uniemożliwić filmowanie przebywających na terenie placówki dzieci.

Rozdział 6 – Zasady ochrony wizerunku dziecka

Placówka, uznając prawo dziecka do prywatności i ochrony dóbr osobistych, zapewnia ochronę wizerunku dziecka.

1. Pracownikowi placówki nie wolno umożliwiać przedstawicielom mediów utrwalania wizerunku dziecka (filmowanie, fotografowanie, nagrywanie głosu dziecka) na terenie placówki bez pisemnej zgody opiekuna dziecka.
2. W celu uzyskania zgody opiekuna dziecka na utrwalanie wizerunku dziecka, pracownik placówki może skontaktować się z opiekunem dziecka i ustalić procedurę uzyskania zgody. Niedopuszczalne jest podanie przedstawicielowi mediów danych kontaktowych do opiekuna dziecka – bez wiedzy i zgody tego opiekuna.
3. Jeżeli wizerunek dziecka stanowi jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza, zgoda opiekunów na utrwalanie wizerunku dziecka nie jest wymagana.
4. Upublicznienie przez pracownika placówki wizerunku dziecka utrwalonego w jakiegokolwiek formie (fotografia, nagranie audio-wideo) wymaga pisemnej zgody opiekuna dziecka.
5. Przed utrwaleniem wizerunku dziecka należy dziecko oraz opiekuna poinformować o tym, gdzie będzie umieszczony zarejestrowany wizerunek i w jakim kontekście będzie wykorzystywany.

Rozdział 7 – Zasady dostępu dzieci do Internetu

1. Placówka, zapewniając dzieciom dostęp do Internetu, jest zobowiązana podejmować działania zabezpieczające dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju; w szczególności należy zainstalować i aktualizować oprogramowanie zabezpieczające.
2. Na terenie placówki dostęp dziecka do Internetu możliwy jest pod nadzorem pracownika szkoły na zajęciach komputerowych, w sali obok biblioteki pod nadzorem nauczyciela.
3. W przypadku dostępu realizowanego pod nadzorem pracownika szkoły, pracownik szkoły ma obowiązek informowania dzieci o zasadach bezpiecznego korzystania z Internetu. Pracownik szkoły czuwa także nad bezpieczeństwem korzystania z Internetu przez dzieci podczas lekcji.
4. Szkoła zapewnia stały dostęp do materiałów edukacyjnych, dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu, przy komputerach, z których możliwy jest dostęp swobodny.
5. Osoba odpowiedzialna za Internet przydziela każdemu dziecku indywidualny login i hasło, umożliwiające korzystanie z Internetu na terenie szkoły. Pracownik informuje dziecko o konieczności zachowania loginu i hasła w tajemnicy.
6. Dostęp dziecka do Internetu na terenie placówki możliwy jest wyłącznie poprzez serwer instytucji, po podaniu indywidualnego loginu i hasła dziecka.

Szkoła nie odpowiada za używanie Internetu przez dziecko, które wykorzystuje do tego celu sprzęt elektroniczny z użyciem LTE.

Zadaniem i obowiązkiem rodzica, w celu zadbania o bezpieczeństwo dziecka, jest założenie blokady rodzicielskiej (ochrona przed treściami szkodliwymi w Internecie).

7. Osoba odpowiedzialna za Internet zapewnia na wszystkich komputerach z dostępem do Internetu na terenie placówki zainstalowane i aktualizowane:
 - a. oprogramowanie filtrujące treści internetowe,
 - b. oprogramowanie monitorujące korzystanie przez dzieci z Internetu,
 - c. oprogramowanie antywirusowe,
 - d. oprogramowanie antyspamowe,
 - e. firewall.
8. Wyznaczony pracownik szkoły przynajmniej raz w miesiącu sprawdza, czy na komputerach z dostępem do Internetu nie znajdują się niebezpieczne treści. W przypadku znalezienia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik placówki ustala, kto korzystał z komputera w czasie ich wprowadzenia.
9. Informację o dziecku, które korzystało z komputera w czasie wprowadzenia niebezpiecznych treści, wyznaczony pracownik szkoły przekazuje pedagogowi/psychologowi.
10. Pedagog /psycholog przeprowadza z dzieckiem, o którym mowa w punktach poprzedzających, rozmowę na temat bezpieczeństwa w Internecie.
11. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej rozmowy pedagog uzyska informacje, że dziecko jest krzywdzone, podejmuje działania opisane w rozdziale III niniejszej Polityki.

Rozdział 8 – Monitoring stosowania Polityki

1. Dyrektor placówki wyznacza pedagoga szkolnego jako osobę odpowiedzialną za realizację Polityki ochrony dzieci w szkole.
2. Osoba, o której mowa w punkcie poprzedzającym, jest odpowiedzialna za monitorowanie realizacji Polityki, za reagowanie na sygnały naruszenia Polityki oraz zaproponowanie zmian w Polityce.
3. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, przeprowadza wśród pracowników szkoły i rodziców ankietę monitorującą poziom realizacji Polityki /raz w roku szkolnym/.
4. W ankiecie pracownicy szkoły i rodzice mogą proponować zmiany Polityki oraz wskazywać naruszenia Polityki w instytucji.
5. Osoba, o której mowa w pkt. 1 niniejszego paragrafu, dokonuje opracowania wypełnionych przez pracowników szkoły i rodziców ankiet. Sporządza na tej podstawie raport z monitoringu, który następnie przekazuje dyrektorowi placówki.
6. Dyrektor wprowadza do Polityki niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom szkoły oraz rodzicom nowe brzmienie Polityki.

Rozdział 9 – Przepisy końcowe

1. Polityka wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników szkoły i rodziców poprzez zapoznanie z treścią dokumentu podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej, zebrania z rodzicami oraz zamieszczenie dokumentu na stronie Internetowej szkoły

Dokument przyjęty do realizacji przez:

- Radę Rodziców Szkoły Podstawowej nr 19 w dniu 15.11.2016
- Radę Pedagogiczną Szkoły Podstawowej nr 19 w Poznaniu dnia 29.11.2016 r.

Rozdział 10 – Załączniki:

- objawy krzywdzenia dziecka (specyficzne i niespecyficzne)
- karta interwencji
- monitoring standardów
- kwestionariusz dziecka krzywdzonego
- procedury regulujące prawne aspekty postępowania szkół w sytuacjach trudnych wychowawczo i sytuacjach zagrożeń

Występujące u dziecka objawy fizyczne i somatyczne krzywdzenia

Charakterystyczne cechy obrazów fizycznych specyficznych dla maltretowania:

- lokalizacja obrażeń nie tam, gdzie ich przyczyną mogą być przypadkowe urazy związane z normalną aktywnością i witalnością dziecka, a więc na czole, kolanach, czy przedramionach
- ale tam, gdzie dziecku trudno byłoby je spowodować, nawet przy najbardziej ruchliwym trybie życia np. uszy, oczy, usta, szyja, ramiona, klatka piersiowa, plecy, pośladki
- obrażenia powtarzają się i są niewyjaśnione
- powstają w różnym czasie, ale mają podobny charakter
- pojawiają się z pewną regularnością np. po weekendach i nieobecnościach dziecka w szkole
- są nieleczone, stare i nowe, różne co do „wieku”.

Podjeżenia co do nieprzypadkowego źródła urazów mogą wzmacniać następujące czynniki :

- zwlekanie rodziców ze zgłoszeniem się z dzieckiem do lekarza w przypadku urazu
- niewystarczające lub nieprawdopodobne wyjaśnienia obrażeń
- brak jakichkolwiek wyjaśnień
- niezgodność w opisie przyczyn pojawienia się obrażeń w relacji dziecka i rodziców
- wygląd obrażeń jest nieadekwatny do opisu przyczyn ich pojawienia się
- widoczna jest próba maskowania obrażeń
- w rodzinie wcześniej występowały przypadki krzywdzenia dzieci
- rodzic (rodzice) są alkoholikami, narkotyzują się, są chorzy psychicznie

Obrażenia specyficzne dla doznania przemocy fizycznej

- siniaki na częściach miękkich, w tym ślady szczypania (policzki, brzuch, pośladki, ramiona, przedramię, łydki, uda)
- siniaki w kształcie dłoni na policzkach i pośladkach
- siniaki po obu stronach ust lub policzków powstające wskutek silnego ucisku
- siniaki po obu stronach małżowiny usznej lub naderwania i zniekształcenia małżowin
- siniaki i urazy geometryczne - o wyraźnym zarysie, wyraźnie zaznaczonych kształtach przedmiotów które zostały użyte do bicia (paska, klamry, kabla, kija, patelni itp.)
- siniaki na ramionach, łopatkach lub tułowiu (rezultat silnego uścisku lub potrząsania dzieckiem)
- łukowate ślady wbijania paznokci
- długie i głębokie zadrapania, cięcia (np. ostrzem brzytwy, nożem itp.)
- tzw. podbite oczy
- ślady duszenia lub krępowania czy wiązania (na szyi, nadgarstkach, w kostkach)
- uszkodzenia podniebienia i dziąseł - jako rezultat karmienia na siłę
- częste występowanie różnych oparzeń i śladów przypaleń, ślady oparzeń różne co do „wieku”
- oparzenia nietypowych (dla przypadkowych oparzeń) części ciała: tułowia, twarzy, pośladków, grzbietu dłoni itp.

- okrągłe ślady poparzenia papierosem
- głębokie poparzenia o regularnych kształtach (żelazko, lokówka, itp.)
- ślady ugryzień posiadające wyraźny zarys zębów człowieka dorosłego
- łysienie lub tzw. łyse plamy - mogą być pourazowe, gdy rodzice ciągną dziecko za włosy, lub być wynikiem silnego stresu emocjonalnego
- wybite zęby, złamane żebra

Symptomy i obrażenia specyficzne mogące wskazywać na wykorzystywanie seksualne

- infekcje dróg moczowo – płciowych bez podłoża organicznego
- ciąża
- choroby przenoszone drogą płciową
- obecność plemników w moczu lub w otworach ciała
- problemy z oddawaniem moczu i kału
- siniaki na klatce piersiowej, pośladkach, podbrzuszu, udach
- infekcje jamy ustnej
- niewyjaśnione owrzodzenia, krwawienia i jakiegokolwiek rany okolic genitaliów i odbytu (otarcia, zaczerwienienia, stany zapalne)

Oczywiście część z tych symptomów i obrażeń nie jest możliwa do zaobserwowania przez nauczyciela, pedagoga. Może jednak wnioskować o nich obserwując częste prośby dziecka o możliwość skorzystania z WC, jego trudności w chodzeniu, siadaniu czy wykonywaniu pewnych ćwiczeń gimnastycznych.

Symptomy fizyczne zaniedbywania dziecka w rodzinie

- bardzo niska higiena osobista - dziecko jest zawsze brudne, cuchnące, ma stale brudne paznokcie i ubranie itp.
- Brudne, stale noszone, niereperowane ubranie, nieodpowiednie do pogody i rozmiarów ciała dziecka ubranie
- ślady licznych ukąszeń (pchły, pluskwy)
- świerzb
- dziecko jest stale głodne
- szybko przybiera na wadze, poprawia się jego ogólna kondycja podczas krótkich pobytów poza domem rodzinnym, a jego wygląd marnieje po powrocie
- zbyt niska wobec wieku waga i wzrost lub wręcz wychudzenie, wymizerowanie
- chroniczne choroby
- choroby nieleczone, urazy
- ropne zapalenia skóry
- próchnica zębów, zły stan higieny jamy ustnej
- oznaki odmrożeń
- ciągłe zmęczenie, apatia

Specyficzne symptomy zachowania dziecka behawioralne symptomy krzywdzenia fizycznego :

- poszukiwanie przez dziecko stałej uwagi nauczyciela, ciągłe zwracanie na siebie uwagi
- tzw. ciągle czepianie się, „lepianie się” do dorosłych
- tzw. „zimne wyczekiwanie” polegające na tym, iż dziecko stale obserwuje dorosłych, aby modyfikować swoje zachowanie, w celu uniknięcia ewentualnej przemocy
- ciągły tzw. „niemądry” uśmiech, stosowany przez dzieci, by wydać się bardziej przyjaznymi
- postawa nadmiernie narzekająca
- postawy ekstremalne : wrogość, agresja, napady złości - nadmierna uległość, wycofywanie się
- zbyt pośpieszne przeproszanie
- nie reagowanie płaczem na ból
- brak reakcji na płacz innych
- wyraźny brak radości życia
- opory przed rozbieraniem się np. na lekcjach wychowania fizycznego lub do badania lekarskiego
- lęk przed powrotem do domu, wyrażanie niechęci do powrotu
- wyrażanie lęku przed rodzicami
- noszenie ubrań zakrywających kończyny górne i dolne nawet w upalne dni
- gwałtowne uniki (kulenie się), w odpowiedzi na próbę dotknięcia czy pogłaskania

Behawioralne symptomy wykorzystywania seksualnego:

- zbyttnia erotyzacja dziecka, znajomość zachowań o seksualnym charakterze
- zachowania seksualne nietypowe dla wieku (duża częstotliwość takich zachowań, ich kompulsywność, dokładne odwzorowywanie)
- prowokacyjne zachowania seksualne w stosunku do dorosłych jak i do rówieśników (np. dotykanie genitaliów i zachęcanie do masturbacji, u starszych dzieci promiskuityzm)
- używanie nowych, niespotykanych dotąd nazw organów i czynności płciowych, obsceniczne wyrazy i zwroty
- nadmierna, kompulsywna masturbacja powodującej czasami nawet urazy fizyczne
- agresywne (przemocowe) zachowania seksualne wobec rówieśników, symulowanie w zabawach stosunków seksualnych, odgrywanie przemocy seksualnej na lalkach i zabawkach • wypowiedzi, teksty pisane, rysunki o kontekście seksualnym
- wagarowanie, „porzucanie” szkoły
- wycofanie się z kontaktów społecznych, złe relacje z rówieśnikami
- generalny brak zaufania - dziecko nie ufa nikomu
- postawa obojętności wobec wszystkiego, uciekanie od rzeczywistości
- głębokie stany depresyjne, postawa stałego wycofania się
- zachowania regresywne, nieodpowiednie do wieku
- częste napady złości i złego humoru lub trudne do wytłumaczenia zmiany zachowań
- przerwanie aktywności, które dotychczas sprawiały dziecku przyjemność np. słuchanie muzyki, uprawianie sportu itp.

- wyrażana niska samoocena i stałe poczucie winy
- mówienie o sobie, że jest się złym, brudnym, zepsutym
- samookaleczenia, myśli i próby samobójcze, wrogość wobec samego siebie
- ucieczki z domu
- kradzieże, kłamstwa, jawne oszukiwanie (w nadziei, że ktoś to wykryje)
- lęk i niechęć jawna lub sugerowana do przebywania z określonymi dorosłymi
- wyraźna niechęć przed powrotem do domu, znajdowanie wielu wymówek, by opóźnić powrót
- zaburzenia jedzenia z rozwinięciem w anoreksję lub bulimię bądź też nagła zmiana nawyków jedzenia
- obawa, niechęć przed badaniami medycznymi, niechęć do rozbierania się.

Przedstawione tu behawioralne symptomy wykorzystywania seksualnego dziecka pojawiają się w literaturze najczęściej. Wiliam N. Friedrich w artykule „Bezpośrednie konsekwencje wykorzystywania seksualnego dzieci – przegląd literatury” pisze jednak, że objawy stwierdzone u dzieci i nastolatków – ofiar wykorzystywania seksualnego często mają charakter ogólny i nie różnią się (nie licząc nietypowych zachowań seksualnych) od objawów będących następstwem innych traumatycznych przeżyć powodujących u dziecka napięcie i niepokój.

Określa się je jako przejawy stresu pourazowego (PTDS)

Zespół stresu pourazowego to rodzaj zaburzenia lękowego, który charakteryzuje: przeżywanie na nowo urazowej sytuacji w natrętnych wspomnieniach i koszmarach sennych, poczucie odrętwienia i przytępienia uczuciowego, odizolowanie od innych ludzi, brak reakcji na otoczenie, niezdolność do przeżywania przyjemności, unikanie działań i sytuacji, które mogłyby przypomnieć przeżyty uraz, stan nadmiernego pobudzenia wegetatywnego z nadmierną czujnością i wzmożoną reaktywnością na bodźce oraz bezsennością, lęk, depresja, myśli samobójcze, odczuwanie potrzeby odebrania sobie życia, połączonej zwykle z poczuciem bezsensu własnej egzystencji.

Podejrzenia zrodzone na podstawie uzyskanych informacji lub/i obserwacji któryś z przedstawionych wyżej symptomów nauczyciel, pedagog powinien zweryfikować analizując wiedzę jaką posiada na temat czynników ryzyka krzywdzenia dziecka występujących w konkretnej rodzinie.

KARTA INTERWENCJI

1. Imię i nazwisko dziecka
2. Przyczyna interwencji(forma krzywdzenia)
3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia
4. Opis działań podjętych przez pedagoga/psychologa (data , działanie)
- 5.Spotkania z opiekunami dziecka (data, opis spotkania)
6. Forma podjętej interwencji
 - zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
 - wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,
 - inny rodzaj interwencji. Jaki?
7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję i data interwencji)
8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli instytucja uzyskała informacje o wynikach/działania placówki/działania rodziców.

MONITORING STANDARDÓW – ANKIETA

Proszę napisać: tak lub nie Ł

1. Czy wiesz, na czym polega program Chronimy Dzieci?
2. Czy znasz standardy ochrony dzieci przed krzywdzeniem, obowiązujące w placówce, w której pracujesz?
3. Czy zapoznałeś się z dokumentem Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem?
4. Czy potrafisz rozpoznawać symptomy krzywdzenia dzieci?
5. Czy wiesz, jak reagować na symptomy krzywdzenia dzieci?
6. Czy zdarzyło Ci się zaobserwować naruszenie zasad zawartych w Polityce ochrony dzieci przed krzywdzeniem przez innego pracownika?
7. Czy masz jakie uwagi/poprawki/sugestie dotyczące Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem?

KWESTIONARIUSZ DZIECKA KRZYWDZONEGO

Imię i nazwisko

data urodzenia

Adres zamieszkania, telefon

I. Wygląd

Brudne

Zadrapania

Zasinienia

Oparzenia

Złamania

Zranienia

Zwichnięcia

Inne urazy (jakie?):

II Zachowanie dziecka:

1. Niespokojne, pobudzone
2. Wycofane zamknięte w sobie
3. Agresywne
4. Zaprzecza problemom
5. Inne (jakie?):

III. Formy krzywdzenia

1) FIZYCZNE:

Sprawca / y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem)

Formy krzywdzenia dziecka

TAK NIE

Bicie Szarpanie Kopanie Ciągnięcie za włosy Popychanie Inne (jakie?)

2) SEKSUALNE

Sprawca / y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem)

Formy krzywdzenia dziecka

TAK NIE

pokazywanie filmów, zdjęć pornograficznych dotykanie intymnych miejsc stosunek seksualny Inne (jakie?)

3) EKONOMICZNE

Sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem)

Formy krzywdzenia dziecka

TAK NIE

Zmuszanie do żebrania

Zmuszanie do zarobkowania

Brak łożenia na utrzymanie dziecka

Brak dbałości o zabezpieczenie ewentualnych należności (alimenty, obiady, renta rodzinna, itp.) Inne (jakie?)

4) PSYCHICZNE

Sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem)

Formy krzywdzenia dziecka

TAK NIE

Poniżanie groźenie, straszenie (np. opuszczeniem, oddaniem) zamykanie, izolacja manipulowanie dzieckiem obwinianie emocjonalne (np. mówienie i okazywanie wrogości, ciągłe krytykowanie) pomniejszanie / zaprzeczanie wartości dziecka brak uwagi, troski, zainteresowania nadmierne wymagania wobec dziecka nadopiekuńczość (nadmierne ochranianie, wyręczanie, blokowanie samodzielności dziecka) Inne (jakie?)

5) ZANIEDBYWANIE

Sprawca/y (imię i nazwisko, stopień pokrewieństwa z dzieckiem)

Formy krzywdzenia dziecka TAK NIE

Niedostarczanie jedzenia Niedostarczanie ubrania, butów Niedostarczanie zabawek Brak dozoru nad wypełnianiem obowiązku szkolnego Niedostarczani przyborów szkolnych Nieodpowiednia higiena ciała Brak troski o stan zdrowia (badania lekarskie, szczepienia, leki) Brak własnego miejsca do spania Bycie przez dziecko świadkiem awantur, libacji alkoholowych, itp. Inne (jakie?)

IV. Zasoby dziecka

TAK NIE

Dobry stan zdrowia

Umiejętność samoobsługi

Umiejętność i możliwość rozpoznania sytuacji zagrożenia, zwrócenia się po pomoc Możliwość schronienia się w bezpiecznym miejscu pod ochroną opiekuna prawnego

Inne (jakie?)

V. Osoby wspierające dziecko:

Imię, nazwisko, adres, telefon kontaktowy

Zakres pomocy, oparcia dla dziecka 1. 2.

VI. Stopień zagrożenia dziecka krzywdzeniem

Sytuacja dziecka wymaga TAK NIE Natychmiastowej interwencji Pomocy materialnej, rzeczowej (odzież, obuwie, obiady i in.) oraz finansowej

Pomocy psychologicznej (diagnoza, terapia, grupa wsparcia i in.)

Powiadomienia Sądu

podpis osoby wypełniającej formularze